

Sygn. akt: II AKa 82/05

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2005 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Bożena Summer-Brason
Sędziowie	SSA Elżbieta Mieszczńska (spr.) SSO del. Witold Mazur
Protokolant	Magdalena Gierszner

przy udziale Prokuratora Prok. Apel. Wandy Barańskiej

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2005 r. sprawy z wniosku

W. J. (1), C. J., W. J. (2), A. Ż. i H. S.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji pełnomocnika wnioskodawców

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku – Białej

z dnia 20 grudnia 2004r.

sygn. akt. III Ko 235/03

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

II AKa 82/05

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2004 roku Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej oddalił wniosek złożony przez W. J. (1), A.Ż., W. J. (2), H. S.i C. J.o odszkodowanie i zadośćuczynienie w kwotach po 160.000 złotych dla każdego z wnioskodawców z tytułu krzywdy jakie ponieśli będąc wraz z ojcem J. J.deportowanymi w nocy z 31 marca na 1 kwietnia 1951 roku z miejscowości J.powiat L.na S.do C.w obwodzie (...)na mocy postanowienia specjalnej narady przy Ministerstwie Bezpieczeństwa Państwowego ZSRR z dnia 18 sierpnia 1951 roku, gdzie przebywali do 4 grudnia 1955 roku. Żądanie wniosku wnioskodawcy oparli na podstawie art. 8 ustęp 2a ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Powyższy wyrok zaskarżył pełnomocnik wnioskodawców. W złożonej apelacji zarzucił:

- obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, poprzez naruszenie art. 2 § 1 ust 3 oraz art. 16 § 1 i 2 kpk poprzez brak jednoznacznego pouczenia wnioskodawców o przysługujących im uprawnieniach;
- obrazę prawa materialnego poprzez naruszenie art. 8 ust. 1, 2a i 2b ustawy z 23 lutego 1991 roku, a w szczególności art. 8 ust. 1 zdanie 2;
- brak dokonania ustaleń faktycznych odnośnie represjonowania ojca wnioskodawców J. J..

Stawiając powyższe zarzuty autor apelacji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie wniosku, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pełnomocnika wnioskodawców nie zasługuje na uwzględnienie.

Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku u podstaw oddalenia wniosku o odszkodowanie i zadośćuczynienie krzywdom poniesionym przez wnioskodawców z racji deportowania ich na S. przez organy władzy radzieckiej legło ustalenie, iż wnioskodawcy nie prowadzili osobiście żadnej działalności narodowo-wyzwoleńczej. Takie ustalenia Sądu Okręgowego znajdują odzwierciedlenie w oświadczeniach samych wnioskodawców, którzy będąc przesłuchanymi kategorycznie zaprzeczyli aby oni sami prowadzili działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i oświadczyli, iż przymusową deportację ich wiąży z represją stosowaną wobec ich ojca J. J. – żołnierza Armii gen. A..

W takiej sytuacji rozumowanie Sądu Okręgowego – czego zresztą nie kwestionuje apelujący – zgodne jest z ratio legis ustawy z 23 lutego 1991 roku. Ustawa bowiem przewiduje odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za krzywdę wynikłe ze stosowanych represji, ale uprawnionymi do tychże roszczeń są: sama osoba poszkodowana, zaś po jej śmierci małżonek, dzieci i rodzice. Osobą zaś poszkodowaną jest tylko ta osoba, która spotkała się z represją z powodu lub w związku z prowadzoną przez nią działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Skoro zatem wnioskodawcy nie prowadzili żadnej działalności narodowo – wyzwoleńczej na rzecz Państwa Polskiego, nie mogą domagać się w oparciu o ustawę rekompensaty krzywd, które niewątpliwie ponieśli.

Stąd z punktu widzenia merytorycznego wyrok Sądu Okręgowego jest poprawny i zgodny z zapisami ustawy z 23 lutego 1991 roku.

Autor apelacji zarzuca jednakże Sądowi, iż wbrew przepisom kodeksu postępowania karnego, nie pouczył stron o ich uprawnieniach, a to o możliwości wstąpienia w prawa swego ojca J. J.. Zarzut ten jest całkowicie bezpodstawny, skoro zważy się na treść zapisu w protokole rozprawy z dnia 28 maja 2004 roku (k-47). Z zapisu tego wyraźnie wynika, że wnioskodawcy zostali pouczeni o treści art. 1 i art. 8 ustawy, a zatem o tym, że roszczenia odszkodowawcze z mocy ustawy przysługują wyłącznie osobie, która prowadziła działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i z powodu tej działalności spotkała ją represja oraz, że w razie śmierci tak poszkodowanego w jego prawa mogą wstąpić jego najbliżsi.

Z zapisu tego wynika również, że wnioskodawcy po tymże pouczeniu zwrócili się o udzielenie im czasu dla zasięgnięcia konsultacji prawnej.

Pomimo to na następnej rozprawie wnioskodawcy podtrzymali swój wniosek o zasądzenie odszkodowania na ich rzecz za krzywdy jakie oni ponieśli w związku z deportacją ich ojca z całą rodziną.

W takiej sytuacji Sąd nie miał żadnych podstaw do podejmowania jakichkolwiek czynności procesowych wbrew ich wyraźnie i świadomie wyrażonej woli, a w konsekwencji nie dopuścił się obrazy prawa materialnego zarzuconej w apelacji, ani też zarzucanego błędu w ustaleniach faktycznych w zakresie represji stosowanych wobec ojca wnioskodawców przez nie poczynienie takich ustaleń.

Na marginesie jedynie odnośnie tego ostatniego zarzutu apelacyjnego, zauważyć należy, że Sąd ustalił, iż ojciec wnioskodawców J. J. prowadził działalność niepodległościową walcząc w szeregach Armii gen. A., a także poczynił rozważania czy działalność ta mogłaby być podstawą do uznania go za osobę poszkodowaną w rozumieniu ustawy z 23 lutego 1991 roku, a w szczególności w rozumieniu art. 8 ust. 2b. Te jednak rozważania Sądu, jako czynione w oderwaniu od wniosku, nie są wiążącymi dla stron i wnioskodawcy mają nadal otwartą drogę domagania się odszkodowania jako najbliżsi, o ile już wcześniej ich roszczenia w innej sprawie nie zostały przesądzone co do meritum.

Sąd Apelacyjny zauważa jedynie, że w niniejszej sprawie brak jest dowodów wskazujących, iż deportacja J. J. wiązała się właśnie ze stosowanymi wobec niego represjami z powodu lub w związku z jego niewątpliwą działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, jak i zwraca uwagę na konieczność rozważenia czy ta działalność J. J. może być objęta definicją zawartą w art. 8 ust 2b w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 18 listopada 2003 roku (OTK-A 2003/9/94), a zwłaszcza stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu tego wyroku co do terytorialnego i czasowego zasięgu działalności niepodległościowej, dającego podstawę do ubiegania się o odszkodowanie i zadośćuczynienie od Państwa Polskiego za krzywdy doznane przez organy innego państwa, w przypadku wystąpienia wnioskodawców o odszkodowanie z tytułu działalności niepodległościowej ich ojca.

O kosztach sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym orzeczono stosownie do art. 13 ustawy z 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

/HM